

Inför valet i Region Stockholm

Hur prioriterar partierna vård och behandling för patienter som har lymfödem eller lipödem?

Sittande partier i regionfullmäktige fick 6 frågor att besvara inför valet. Samtliga partier inkom med svar inom avsatt tid. Vissa partier svarade mycket utförligt emedan andra lämnade mer vaga svar eller inga alls. Lymf Stockholm skickade ut anmodan om att de skulle komplettera sina svar. Några av partierna tog möjligheten att göra det.

Följande frågor fick partierna:

1. Hur vill ni säkerställa tillräckligt antal rehabiliteringsplatser?
(Endast 130 patienter med lymfödem fick rehabiliteringsvård 2025)
2. Hur kommer ni verka för att fler får förskriva kompressionspump?
3. Hur planerar ni att säkerställa tidigare diagnostisering av lipödem?
4. Vilka konkreta åtgärder tänker ni vidta för att säkerställa alla lipödempatienters rätt till vård?
5. Hur planerar ni för att höja kompetensen om lymf- och lipödem hos vårdpersonal?
6. Hur avser ni att långsiktigt säkra resurser för att möta det ökande behovet av vård för lymf- och lipödempatienter? Vilka mål sätter ni för ödemvården för nästa mandatperiod?

Sammanfattning

Alla partier är i stort sett överens om att regionen behöver satsa mer resurser på primärvården. Kompetensutveckling och utbildning av vårdpersonal ska ske på arbetstid, delar partierna också uppfattning om.

Personer med lipödem ska få tidig diagnos, är en annan punkt partierna är eniga om. Jämfört med partiernas ståndpunkt vid förra valet betonar nu de flesta partier att personer med lipödem har rätt till behandling.

Köerna på Specialistmottagningen vid Sabbatsberg behöver kortas, menar samtliga partier, som också ville undersöka orsaken till varför köerna för lymfödembehandling är så långa.

Flera partier vill stärka primärvårdens roll i ödemvården, men det saknas ofta konkreta mål för hur det ska genomföras.

Tillgång till kompressionspump måste ses över. Skillnaden gäller framför allt om förskrivning fortsatt främst ska ske via Sabbatsberg eller även kunna göras av lymfterapeuter på rehabiliteringsenheter.

Centerpartiet lyfte särskilt vikten av att patienter med lipödem ska ha rätt till både kompressionsplagg, pump, operation och subventionerade viktminskningsmediciner. Medan S, V och MP är betydligt vagare och mer utredningsorienterade i denna fråga.

Några partier har tydliga åtgärdsförslag, medan andra är mer försiktiga – oberoende av om de sitter i majoritet eller opposition.

L, SD och C är de partier med mer konkreta och offensiva förslag.

M och Mp är mest försiktiga och vill främst utreda och analysera. Samtidigt är MP mest öppna för att sänka evidenskrav för symtomlindrande behandling vid lipödem, vilket faktiskt sticker ut.

S och L ser också positivt på att fler aktörer ges möjlighet att bedriva specialiserad lymfödemrehabilitering.

Nedan följer partiernas svar

Socialdemokraterna

Ståndpunkt: *Viktigt att den behandling som ges har stöd i forskning eller beprövad erfarenhet.*

1. Fortsätta öka kapaciteten vid Sabbatsberg. Vill någon annan mottagning öppna specialistmottagning så är det välkommet. Fortsätta rekrytera personal och vid behov utveckla sina arbetssätt för att kunna ta emot fler patienter.
2. Bara Sabbatsberg ska fortsatt kunna förskriva kompressionspump.
3. Generell kompetensförbättring. Hänvisar till lipödemutredning
4. Hänvisning till lipödemutredning samt hänvisar till stöd i forskning eller beprövad erfarenhet. Kunskapen som tas fram ska spridas till professionen.
5. Generell kompetensutveckling
6. Satsning på primärvården
Tydliga rekommendationer kring behandling av lipödem
Fullt utbyggd specialistmottagning för behandling av lymfödem

Centerpartiet

Inriktning: *Alla patienter med lymfödem och rehabiliteringsbehov ska få den vård de behöver på rätt nivå och i tid.*

Vi vill utveckla konsultationsmöjligheterna mellan Sabbatsberg och primärvårdsrehab samt vårdcentralerna.

Inrätta ett akademiskt specialistcentrum för kvinnosjukvård, där lipödem ingår

1. Fortsätta höja primärvårdens kompetens, kontinuitet och tillgänglighet för lymfpatienter. Egen läkare. Specialistvården ska vara mer tillgänglig och erbjuda mer rehabilitering än idag.
2. Lymfterapeuter i primärvårdsrehabilitering är mest lämpade att förskriva hjälpmedel och vid behov kompressionspump. Mål 2027.

Lymf S

Lymf- och lipödemföreningen
Stockholms län

3. Satsningar på primärvård med kontinuerlig fortbildning på arbetstid. Sjukvården har en skyldighet att ge smärtlindrande behandling såsom kompression eller operation. Patienter med lipödem ska få en tidig diagnos och behandling gm specialistvård och primärvård.
4. Alla med lipödem ska ges ett bättre bemötande och få tillgång till behandling som kompressionsplagg, -pump och även operation. Vi vill även subventionera viktminskningsläkemedel.
5. Fortbildningsbidrag på arbetstid likt friskvårdspeng. Akademisk specialistcentrum för att ta emot patienter, sprida kunskap och samverka med patientföreningar.
6. Ökade resurser till primärvården 25% av budgeten. Prioriterat lip- och lymfödempatienter. Mål: fler patienter ska få tidig diagnos, uppföljning och behandling.

Miljöpartiet

1. Svarar inte på frågan
2. Vi kan tänka oss utökning av verksamheten (Sabbatsberg) om väntetiden är lång. Inte tidsatt mål.
3. Utredning hur lipödempatienter ska få tidigare diagnos. Minska evidenskrav på ”icke-medicinska” terapier för att tillgängliggöra behandling som är symtomlindrande.
4. Utbildning som ska förebygga diskriminering.
5. Svarar inte på frågan utan hänvisar till att det redan sker.
6. Inväntar utredningens svar.

Vänsterpartiet

1. Vi kommer att arbeta för att Specialistmottagningen får en höjd ersättning inför budget 2027
2. Vi ska undersöka vad vi kan göra för att säkerställa att fler vårdenheter kan få forskrivningsrätt till kompressionspump.
3. Kompetens om lipödem behöver öka. Bemötande av lipödempatienter behöver förbättras.
4. Driva på för positiv förändring för lipödempatienter.
5. Tydliggörande av krav om fortbildning med schemalagd fortbildning i primärvård. Skapa reglerad tid för fortbildning.
6. Primärvården får ökat anslag till 25% av sjukvårdsbudget. Målet är en tillgänglig, individanpassad och jämlik ödemvård, där patienter får tillgång till rätt behandling inom en rimlig tidsgräns.

Kristdemokraterna

1. Fler vårdplatser ska skapas samt satsningar på kvinnosjukvård ska göras.
2. Hänvisar till att nationellt ramverk för patientavgifter samt sammanställning över godkända hjälpmedel. Svarar inte på frågan.

3. Satsningar på primärvård med kontinuerlig fortbildning på arbetstid. Lipödemdiagnos ska omfattas av vårdgarantin.
4. Statligt huvudmannaskap och satsningar på primärvården men inget konkret svar på frågan.
5. Generell kompetensutveckling med fortbildning på arbetstid
6. Ökade resurser till primärvården och fast läkarkontakt

Liberalerna

Inriktning: *Vi ser mycket allvarligt på att rehabiliteringsplatser minskat kraftigt. Vi vill se starkt samverkan mellan Sabbatsberg och andra vårdenheter*

1. Fler aktörer ges möjlighet att bedriva specialiserad rehabilitering för lymfödem. Ersättningsmodeller och uppdrag ses över
Vårdkedja stärks från primärvård till specialiserad vård
2. Fler vårdenheter ska få förskrivningsrätt och att kompressionspump och kompressionsplagg är en viktig del i behandling vid lip- och lymfödem. Ojämligheten behöver förbättras.
3. Fast läkarkontakt och kontinuitet i primärvård. Kompetenslyft i primärvård. Tydligare krav på fortbildning och kompetensutveckling på arbetstid.
Ökat fokus på kvinnors sjukdomar.
4. Säkerställa att lipödempatienter får tillgång till kompressionsbehandling, hjälpmedel och rehabilitering.
5. Fortbildning ska vara en självklar del i vårdens arbete. Tydliga karriärvägar med kompetens- och lönetrappor.
Krav på redovisning av fortbildningsarbete.
6. Säkerställa långsiktigt stark och välfinansierad primärvård. Fast husläkare.
Högre prioritering av vård för lip- och. Lymfödempatienter

Moderaterna

Inriktning: *Viktigt att hälso- och sjukvårdsförvaltningen framgent lyssnar in vilka synpunkter patienterna har kring den här vården.*

1. Vi avser att initiera förstärkt vårdkedja från primärvård till specialiserad rehabilitering. Vid behov öka kapaciteten i vården och se över ersättningsnivåer.
Grundlig analys av nuläget är viktigt.
God kompetens måste säkerställas
2. Ta reda på orsakerna till långa väntetider. Om orsaken är låg kapacitet, behöver denna förstärkas utifrån ett större perspektiv än bara förskrivningsrätten.
3. Vi utreder var lipödemvården ska utföras.
4. Vi avvaktar slutrapport
5. Region Stockholm ska som arbetsgivare tydligt kräva att fortbildning ingår i den ordinarie verksamheten. Det måste avsättas tid och resurser för fortbildning.
6. Under innevarande mandatperiod har anslaget ökat. M kommer att efterfråga aktuell lägesbild om vårdbehovet. Utifrån det byggs en plan för att utveckla vården.

Sverigedemokraterna

Inriktning: *Ett rimligt politiskt mål för nästa mandatperiod är att:*

- *Lymfödem tydligt behandlas som ett sjukdomstillstånd inom regionens vårdansvar,*
 - *Väntetiderna till bedömning och rehabilitering kortas väsentligt,*
 - *Hjälpmedelsförskrivningen avlastas från dagens flaskhalsar, och att regionen tar fram ett kunskapsstyrt arbetssätt för lipödem så att patienterna inte faller mellan stolarna.*
1. Öka kapacitet för lymfödempatienter för bedömning och insatser. Korta köer och följa upp väntetider.
 2. Bredda förskrivningsrätt för kompressionspump. Nästa år tas fram en plan för utvidgad förskrivningsrätt. Tidsatt modell för hur väntetider kan pressas tillbaka.
 3. Utbildningsinsatser i primärvården. Införa tydligare remissvägar
 4. Regionen ska ta ansvar för strukturerad bedömning, Säkra tillgång till relevanta konservativa insatser.
 5. Riktade kompetenshöjande insatser för primärvård, rehabiliteringspersonal, hemsjukvård, och skolhälsovård
 6. Regionen ska gå till flerårig plan för ödemvård innefattande specialistbedömning, rehabiliteringskapacitet, hjälpmedelsförsörjning, kunskapsstöd samt mått för väntetider och behandlingsutfall